

Het begin van de 21^e eeuw

'De resultaten van het Oosterpark vielen nogal tegen'

-P.W. Brander in NNV afdeling Amsterdam, maart 1948-

Aan het eind van de 19e eeuw wordt het Oosterpark aangelegd voor 'recreatie en didactiek' van de bewoners van het nieuwe Muiderpoortkwartier. Dit gaat ten koste van het door natuurvrienden hoog gewaardeerde Muiderbosch en de oude Oosterbegraafplaats. Het Oosterpark en haar omgeving zijn de laatste honderd jaar sterk veranderd. De veranderingen in de broedvogelbevolking lopen synchroon met de ontwikkelingen van de begroeiing in het park en met landelijke ornithologische trends.

Als we broedvogels beschouwen als indicatoren voor de natuurwaarde van het gebied is het momenteel niet best gesteld met het park. In de laatste decade van de 20e eeuw broeden hier jaarlijks slechts 17 soorten. Daarnaast komen er regelmatig enkele soorten tot broeden die na een paar jaar weer verdwijnen. Het park is in feite niets meer dan een begroeide postzegel in een landschap van asfalt en baksteen. Een directe verbinding met andere groengebieden of open water bestaat niet. In het

Oosterpark; zomer 1995

boekje 'De parken van Amsterdam', dat in 2001 verschijnt, wordt een vernietigend oordeel geveld over de natuur in het Oosterpark: "Met de fauna van het Oosterpark is het belabberd gesteld. Er is hier niets ondernomen om het de dieren naar de zin te maken. En dus blijven ze weg, een enkele rat daargelaten. De renovatie van 1987/89 heeft het park veel schade berokkend. In de vijver leeft niks meer [...] per saldo is het aantal broedvogels hier bedroevend laag. [...] Men noemt het Oosterpark wel een 'tragisch park'".

Sinds kort lijkt er sprake te zijn van een bewuster groenbeheer in het Oosterpark. Een deel van de hardhouten oeverbeschoeiing is verwijderd en heeft plaats gemaakt voor een meer natuurlijke oever. Om duidelijk te maken dat dit beleid serieus is staan in het park informatieborden over de natuurwaarde van het gebied. De borden werden geplaatst enkele dagen voordat koningin Beatrix een bezoek bracht aan het Oosterpark voor de onthulling van het slavernijmonument. Op de borden staan afbeeldingen van enkele moerasplanten die op de nieuwe natuurlijke oever groeien, zoals Gele Lis en Riet. Deze soorten zijn hier aangeplant. De keuze van de vogels op de informatieborden is even opvallend als curieus. De Roodborst, die als broedvogel verdween bij de aanleg van het park, en de Ransuil, waarvan hier geen geregistreerde broedgevallen zijn geweest, moeten symbool staan voor het groenbeleid. Dit kleine park lijkt mij momenteel te onrustig voor de definitieve vestiging van uilen. Incidentele broedgevallen zijn natuurlijk altijd mogelijk.

Toch lijkt de ontwikkeling voorzichtig wat vruchten af te werpen. In het voorjaar en de zomer van 2002 verblijven een paartje Krakeend en enkele Kuifeenden in het Oosterpark. Deze eenden hebben niet gebroed. Gezien de aantalsontwikkeling van deze soorten in Nederland kan dat in de nabije toekomst wel gebeuren. Naar BMP-maatstaven was de verblijfsduur van zowel de Krakeenden als de Kuifeenden lang genoeg om te spreken van een territorium.

Naast de natuurlijke oevers van de vijver is er een tweede positieve ontwikkeling. De opkomst van de bosvogels die landelijk gaande is, is ook merkbaar in het Oosterpark. In 2002 broedt hier voor het eerst een paartje Boomklever. In een nestkast voor Holenduiven worden twee jongen grootgebracht. De toekomst zal uitwijzen of de Boomklever zich definitief vestigt of, zoals zoveel soorten, na een paar jaar weer verdwijnt. Na de Grote Bonte Specht is dit een nieuwe bosvogel die opduikt in het Oosterpark. In dit kader is de vestiging van een paartje Bosuilen ook mogelijk. In het Vondelpark heeft recentelijk de Bosuil zich weer gevestigd, na een afwezigheid van bijna twee decennia. De terugkeer van de Bosuil werd in dit park voorafgegaan door de komst van de Boomklever. Zover is het in het Oosterpark nog niet.

Het begin van de 21^e eeuw

Tabel 2 Broedvogels van het Oosterpark 1996 - 2000

	1996	1997	1998	1999	2000
Blauwe Reiger	2	(1)			
Knobbelzwaan		@			@
tamme gans	@	@	@	@	@
Wilde Eend	+	+	+	+	+
Sperwer			@	@	1
Meerkoet	2	+	+	+	4
Waterhoen	4	+	+	+	3
Stadsduif	@	@	@	@	@
Houtduif	+	+	+	+	+
Holenduif			1	1-3	1-2
Turkse Tortel	+	+	1		
Halsbandparkiet	1	+	5	+	+
Ransuil		?			
Grote Bonte Specht		1-2	1	@	1
Gierzwaluw	@	@	@	@	@
Winterkoning	+	+	+	+	6
Roodborst		+	2	2	1
Heggenmus	+	+	+	+	+
Merel	18	+	+	+	+
Zanglijster	3	+	+	+	2
Tijftjaf	?	1	?	?	?
Spotvogel	1				
Zwartkop	1	?	1	?	?
Staartmees	4	+	+	+	2
Koolmees	+	+	+	+	6
Pimpelmees	+	+	+	+	5
Boomkruiper	+	+	+	+	+
Vlaamse Gaai		1	1	1	
Ekster	+	+	+	+	+
Zwarte Kraai	+	+	+	+	1
Kauw	+	+			
Spreeuw	+	+	+	+	+
Huismus	+	+	+	+	+
Vink	?				?
Groenling				0-2	
Putter	?			?	
Totaal soorten	20-25	22-25	22-24	20-24	21-24

+ broedvogel @ aanwezig in broedseizoen
(1) mislukt broedgeval ? mogelijk broedgeval

Boomklever: vrouwtje van 1e broedpaar Oosterpark in nestkast voor Holenduif; voorjaar 2002

Mannetje Krakeend: 1e waarneming 15 januari 1997. In 2002 heeft één paar overzomerd